

Træer og sprog - uge 4

Træer og sprog

I denne uge har vi forsøgt at sætte ekstra fokus på sprog. Vi vil derfor generelt gerne opfordre jer til at lege med sproget – lave rim og remser, sætte ord på træets mange dele (stamme, rødder, gren, kvist, krone osv.) og synge en lille sang

Vi har også koblet et ordsprog på hver dag, der alle handler om træer. Så brug endelig også ugen på at tale om ordsprog, nogle kan være svære at forklare og forstå...

1. dag - Bitten og Rikke undersøger de "døde" træer - Blade

Bitten undrer sig over at mange af træerne ser døde ud. Rikke forklarer at løvtræerne bare smider bladene, når det bliver så koldt, at træerne ikke kan trække vand op ad jorden. Uden vand, vil bladene visne.

Grantræerne – som fx. juletræet, har nogle specielle blade, der ikke mister så meget vand og derfor står de træer grønne hele året. Bitten og Rikke vil forsøge at snyde bladene til at springe ud, og tager derfor kviste med knopper med ind.

Ordsprog: **Være på den grønne gren** - klare sig godt eller være heldig

Aktivitet - Fra knop til blad	Materialer
<p>Klip grene af forskellige træer (fx pil, lind, kastanje, hassel, birk – vær opmærksom på børn med pollenallergi). Tag dem med hjem og sæt dem i vand. Hvis de springer de ud, kan I tale om udviklingen.</p> <p>Hvis bladene springer ud, kan I også lade nogle grene stå i en vase uden vand og se at bladene visner, når der ikke er vandforsyning (vinter). Jeres kviste vil så også smide bladene – ligesom om vinteren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Træer • Grensaks • Vase med vand • (Vase uden vand)

Ekstra aktivitet - Jeres træ – året rundt	Materialer
<p>Find et træ i jeres nærområde og tag fotos af det hver måned. Efter et år vil I kunne se træets gang året rundt. I kan tale om årstider, hvilke forandringer sker der med træerne mellem de forskellige måneder m.m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Træer • Kamera/tablet

2. dag - Bitten og Rikke ser på forskellige træer

Bitten undrer sig over, hvordan Rikke kan se, at de er omgivet af den samme slags træer? Rikke fortæller at om vinteren, hvor man ikke kan kigge på træets blade, må bruge sine sanser, være nysgerrig og bl.a. kigge på knopperne og på barken. Ask får som det eneste træ sorte knopper, bøg har spidse brune knopper og en glat stamme og birk har tynde grene med rakler og hvid bark med pletter/streger. Rikke laver en leg med Bitten for at se om hun kan gætte, hvad det er for et træ hun har krammet med bind før øjnene.

Ordsprog: **Ikke se skoven for bare træer** - at miste overblikket

Aktivitet - Kram et træ	Materialer
<p>Brug sanserne til at genfinde, det træ du mærkede på med bind for øjnene. Se legen beskrevet her: https://groennespirer.dk/naturaktiviteter/maerk-trae-tillidsoevelse-naturen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Træer • Øjenbind

Ekstra aktivitet - Forskelle og ligheder	Materialer
Hvor mange forskellige træer kan I finde? Hvilke har ens kendetegn (fx glat stamme, rakler, grønne blade om vinteren) og hvilke har forskellige? Tal om, hvad der er særligt for dem og øv jer i at bruge ord som fx. bark, grene, kviste, stor/lille, høj/lav, glat/ru, mange/få, fugtig/tør, mørk/lys.	<ul style="list-style-type: none">• Træer

Ekstra aktivitet - Herbarium	Materialer
Et herbarium er en samling af tegninger og pressene plantedele fra træer, buske og planter. I kan også lave et herbarium, over de træer, I har i jeres nærområde. Tag billeder, indsaml blade, frø og frugter, tegn knopper (oversigt over knopper: https://www.skoven-i-skolen.dk/content/tr%C3%A6ernes-knopper-0), lav barktegninger af træerne (vejledning: https://groennespirer.dk/naturaktiviteter/gnid-barktegning) eller andet.	<ul style="list-style-type: none">• Træer• Kamera/tablet• Blade, frø, frugter fra forskellige træer• Papir• Blyant og farver• Farvekridt eller kul (se evt. 4. dag)

3. dag - Bitten og Rikke finder frø og kerner

Da Bitten og Rikke er i skoven opdager de, at der drysser frø ned i hovederne på dem fra elletræerne. Rikke fortæller at frø, er træernes måde at formere sig på, Altså, hvordan et træ bliver til flere træer. Sammen snakker Bitten og Rikke om træernes frø og hvordan de sørger for at få deres frø spredt? De fleste planter laver frø, der enten bliver spredt med dyr, vind eller vand. Rikke har tilfældigvis et æble med i lommen og de skærer det op for at kigge på frøene. De snakker også om ordsproget "Æblet falder ikke langt fra stammen" og går på jagt efter flere frø i naturen.

Ordsprog: **Æblet faldet ikke langt fra stammen** - når man ligner sine forældre
De er sure, sagde ræven om rønnebærrene

Aktivitet - Frø og deres spredning	Materialer
Snak om hvilke frugter og frø I kender og undersøg fx. en appelsin, æble, hyben fra hunderosen eller hvad I ellers kan finde i det grønne omkring jer. Der er også ofte god mulighed for at lede efter frø i madpakken. I kan også prøve en frøsprednings-leg https://www.skoven-i-skolen.dk/content/spredning-af-fr%C3%B8	<ul style="list-style-type: none">• Evt. frø og frugter fra madpakken

Ekstra aktivitet - Plant et frø	Materialer
I kan prøve at putte nogle frø i jorden og se om de vil spire. De nemmeste er karsefrø.	<ul style="list-style-type: none">• Frø• Jord• Potte

4. dag - Bitten og Rikke undersøger hvad træ kan bruges til

Der er rigtig mange der har glæde af træ. Træer bliver brugt som byggemateriale af fugle, der bruger pinde til redder og vi mennesker bruger træ til utroligt meget – lige fra toiletpapir og tegnepapir, til legetøj, bygninger, legestativ... Bitten og Rikke ser, hvem der først finder 5 ting lavet af træ. Rikke spørger Bitten, om hun vil prøve at lave sit eget tegnekul af træ, og så kan de jo tegne et træ...

Ordsprog: **Et træ uden rødder står ikke fast** - Man skal kende sin historie. Vide, hvor man kommer fra

Aktivitet - Se! - det bliver træ brugt til	Materialer
<p>Mennesker brug af træ: Få øje på, hvor der inde og ude er ting lavet af træ – stole, borde, legestativ, skærebræt, bæk, blyant m.m.</p> <p>Dyrenes brug af træ: Undersøg levende og døde træer – kan I få øje på fuglereder, gange i dødt ved/træ efter larver/biller eller måske en svamp, der vokser ved siden af en træstub?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Børnehave/skole/legeplads/skoven • De gode øjne ;O)

Ekstra aktivitet - Trækul	Materialer
<p>Lav jeres eget tegnekul og tegn træer med det. https://www.skoven-i-skolen.dk/content/svid-dit-egget-tegnekul</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grensaks • Grene, ca 1-2 cm tykke • Bål • Dåse med låg og fyldt med sand • Bålhandsker • Papir

5. dag - Bitten og Rikke finder årringe

Bitten har tænkt på hvor gamle træerne er. Rikke fortæller at træer danner en ring for hvert år, de vokser og man derfor, kan finde et træs alder, ved at tælle årringene. Rikke giver Bitten lov til at save toppen af en stum, for at undersøge hvor gammelt træet var, da det blev fældet. Bitten leder også efter knaster i træbænken og tæller årringene i dem. Knasterne stammer fra en gren, der har vokset ud fra det store træ. Til sidst beslutter Bitten og Rikke sig for at snitte.

Ordsprog: **Man skal ikke save den gren over, man selv sidder på** - at man ikke skal gøre det svært for sig selv.

At havde knaster på sin vej - at opleve udfordringer

Man skal rejse sig ved det træ, man er faldet - at man ikke skal give op og prøve igen

Træerne vokser ikke ind i himlen - Når noget ikke udvikler sig helt, som man kunne ønske.

Aktivitet - Undersøg grenens alder	Materialer
<p>Nu er det ikke så tit, at man har lov til at save et helt træ over, men hvis man saver en 2-3 cm tyk gren over, kan man også se årringene – og se, hvor gammel grenen er!</p> <p>Undersøg alderen på en frisk gren. Sav/klip en gren over og tæl årringe. I kan også lede efter knaster i borde, bænke eller brædder inde og ude og tæl årringene.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Træ med grene • Grensaks/sav • Umalet træ med knaster

Ekstra aktivitet - Snitte	Materialer
<p>Det er altid hyggeligt at snitte. Og I er meget velkommen til at låne snitteknive fra Naturskolen. Vi sender også gerne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Frisk træ eller juletræ • Gode snitteknive

<p>frisk træ med, som I kan snitte i. Det er nemlig meget lettere at snitte i frisk træ. I kan fx. snitte tryllestave, rørepinde, mus eller måske kan I nå at få fat i et brugt juletræ, som I kan lave om til knager (vejledning: https://groennespirer.dk/naturaktiviteter/lav-knager-juletraestoppe)</p> <p>Her kan I finde flere ideer til snitteri: https://groennespirer.dk/sites/friluftsradaet.dk/files/media/document/Ro%20hygge%20og%20snitterier.pdf</p>	<ul style="list-style-type: none">• Sav• Plaster•
--	---

Her er lidt ekstra inspiration

Associationsleg om træer

Børnene står i en rundkreds med en bold, der er nem at gribe og kaste (eller trille, alt efter aldersgruppe). Temaet er træer og når man griber bolden, skal man sige, hvad der falder en ind, når man tænker på træer. Det kan være alt fra navne som eg, bøg, birk, kirsebær, æble og hasselnød, til rødder, blade, gammel, grøn, brun, højt, fugle, egern, insekter, skov, gyngel...

Den voksne er opmærksom og spørger undervejs om der er nogen, der ikke har fået bolden så meget. Den voksne hjælper også, hvis et barn ikke kan komme i tanke om noget, når det har grebet bolden.

For at få bevægelse ind i legen, kan den voksne sige, hvad børnene skal gøre samtidig med at de kaster/griber fx:

- hopper
- står på et ben
- hinker på stedet
- snurrer rundt, når man har grebet og kastet bolden
- trille en omgang, når man har grebet og kastet bolden
- alle skifter plads med en, der står modsat i cirklen, ved at kravle
- alle skifter plads med en, der står modsat i cirklen, ved at springe som en hjort
- alle skifter plads med en, der står modsat i cirklen, ved at løbe
- alle... Kan børnene finde på nogle andre sjove bevægelser?

Træsange

Langt ude i skoven

Så går vi rundt om en enebærbusk

Livstræet

Højt fra træets grønne top

Brændesangen Melodi: "Sur, sur, sur, lille bi omkring"

Lyt og lær, brænderegler her
Skal i lejren bål du tænde,
Brug det træ som bedst kan
brænde,
Birk er bedst, Lærk og Hassel næst

Bøg er godt, når det kun er småt,
Skal det flamme, må du bene,
Efter Gran og Fyrregrene,
Gløder må, du af andet få.

Eg og Bøg, gir så varm en glød,
Ask – selv fugtigt træ kan brænde,
Lind kun meget tørt vil tænde,
Brug ej Pil, den ej varme vil.

Poppel, Hyld ej på bålet fyld,
Kokken vil af røg generes,
Madens smag kan let spoleres
Når du glad laver lejrens mad.